

суди с помоћу такве угоде (дакле и опћенито – вриједно), зове се укус.“. Реч је о законитости у емпиријској употреби моћи суђења, кроз јединство уобразиље и разума у субјекту, са којом се слаже представа објеката у рефлексији, чији услови а priori вреде на општи начин. Пошто је то слагање увек случајно, суд укуса, као сваки други емпиријски суд претендује само на то да вреди за свакога – што је могуће, без обзира на унутрашњу случајност. Међутим, с обзиром да није реч о појму, нити о објективном принципу, врхунац таквог захтева лежи у очекивању да се код свакога појави осећај задовољства повезан са представом. Суд укуса овде *имитира* објективни појам, јер очекује опште одобравање: разлог због којег је то могуће садржи се у идеји да рефлективни суд може бити истовремено субјективан и општи. Сврховитост суда укуса има двоструко значење: сврховитост објеката у односу према рефлексивној моћи суђења и сврховитост субјекта у погледу предмета према њиховој форми (или њеном недостатку) – због тога естетски суд може да се односи и на оно лепо (као суд укуса) и на оно узвишено (које произилази из духовног осећања). Природна лепота је приказ појма *формалне* (само субјективне) сврховитости, док су природне сврхе приказ појма *реалне* (објективне) сврховитости – прво се просуђује помоћу укуса (естетички, кроз осећање задовољства), а друго помоћу разума и ума (логички, кроз појмове). То је основа поделе критике моћи суђења на естетичку и телолошку. Док телеолошка моћ суђења не захтева никакву посебну моћ, већ представља моћ суђења уопште – естетичка моћ суђења захтева посебну моћ да се ствари просуђују према правилима, а не према појмовима. Последица тог одређења је Кантова теза да естетска моћ суђења ништа не доприноси спознаји својих предмета. Представа сврховитости, дакле, може да буде *формална* или *реална* – реална је ако се односи на одређење предмета сâмог, а формална ако се предмет просуђује само у свом односу према субјекту – тада је реч о естетском просуђивању.

Дијалектика естетске моћи суђења не постоји ни на који други начин осим као дијалектика *критике укуса*. То је важно због даљег *излагања антиномије укуса*, која се састоји у томе да се суд укуса, с једне стране, *не заснива на појмовима*, јер би се иначе о њему могло расправљати, а са друге – *мора да се заснива на појмовима*, јер се о њему иначе не би могло ни дискутовати. *Решење те антиномије* састоји се у томе што се појам у те две тезе не узима у истом смислу – јер суд укуса може да стоји у *вези* са неким појмом, а да не буде *заснован* на њему. Док су појмови разума увек демонстрабилни, естетске идеје су инекспонибилне представе уобразиље, а идеје ума